

τήν αναμόρφωση και προσαρμογή τοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Ἡπίτου 3. Οἱ συνεννοήσεις γιὰ τὴν πραγματοποίηση και ἀξιοποίηση τῆς δωρεᾶς 200 ἑκατομμυρίων τοῦ Ἰδρύματος Βουδούρη γιὰ τὴν ἀγορὰ και ἀνακαίνιση τοῦ ἀκινήτου τῆς ὁδοῦ Ἡπίτου, ὁλοκληρώθηκαν σὲ πνεῦμα σταθεροῦ ἐνδιαφέροντος και συνεργασίας τοῦ Ἰδρύματος Βουδούρη και τῶν ὑπευθύνων του, μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν και τοῦ Κέντρου Λαογραφίας.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, σὲ συμφωνία μὲ τὸν ὀργανισμό της, καθιέρωσε κατηγορία μεγάλων δωρητῶν, στὴν ὁποία ἐμπίπτει μὲ τὴ δωρεὰ του και τὸ Ἰδρυμα «Λίλιαν Βουδούρη». Τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων δωρητῶν, σὲ ἀρμονία μὲ τὸν ὀργανισμό τῆς Ἀκαδημίας, θὰ ἀναγράφονται σὲ εἰδικὴ πλάκα στὸν τοῖχο τῆς μεγάλης αἴθουσας τῆς Ὀλομελείας και τῶν Τελετῶν τῆς Ἀκαδημίας. Αὐτὸ ἤδη ἔγινε και εἶναι ὀρατὸ στὴν πλάκα ἀριστερὰ τοῦ εἰσερχομένου στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀκαδημίας. Ὅπως ἔχει ἐπίσης συμφωνηθεῖ, θὰ τοποθετηθεῖ σὲ ἐμφανὲς σημεῖο στὸν ἐξωτερικὸ τοῖχο τοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Ἡπίτου, πλάκα ὅπου θὰ ἀναγράφεται ὅτι τὸ κτίριο ἀπεκτήθη ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία μὲ δωρεὰ τοῦ Ἰδρύματος «Λίλιαν Βουδούρη».

Ἡ Ἀκαδημία εὐχαριστεῖ τὸ Ἰδρυμα Βουδούρη και τοὺς ἐκπροσώπους του, γιὰ τὴ δωρεὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημία, πού καθιστᾷ δυνατὴ τὴν ἀναδιοργάνωση και ἀνάπτυξη ἑνὸς σημαντικοῦ ἐρευνητικοῦ της ἔργου.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Μενέλαος Παλλάντιος, Πρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κέντρου Λαογραφίας, ἔχει τὸν λόγο.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΠΑΛΛΑΝΤΙΟΥ

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Αἰσθάνομαι ἰδιαίτερα εὐτυχής, πού, μὲ τὴν ιδιότητά μου στὸ Κέντρο Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας, μετέχω στὴ συγκίνηση πού προκαλεῖ ἡ ἀποψινὴ συνεδρία, ἀφιερωμένη στὴν ἀπονομὴ τῆς δίκαιης τιμῆς στὸ Ἰδρυμα Λίλιαν Βουδούρη, γιὰ τὴ γενναία του συμβολὴ στὴ στέγαση και προβολὴ σὲ ἔλληνες και ξένους τοῦ πλοῦσιου ὕλικου τοῦ Κέντρου, ἐξ ἀνάγκης συσσωρευμένου στοὺς μέχρι τώρα διατεθειμένους χώρους τῆς Ἀκαδημίας.

Ἡ προσφορά αὐτὴ τοῦ Ἰδρύματος, ὅπως ἐτόνισε στὴν ἀρχὴ τῆς συνεδρίας ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, εἶναι σημαντικὴ. Τόσο σημαντικὴ, ποὺ ἀγγίζει τὰ ὅρια τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ὡς ἐθνικῆς, ἀφοῦ συντελεῖ ἀποφασιστικὰ στὴ λύση μιᾶς χρονίζουσας ἐδῶ καὶ πολλῆς δεκαετίας ἐκκρεμότητος, ποὺ ἀφορᾷ στὴν ἐξασφάλιση εἰδικῆς στέγης καὶ καταλλήλων χώρων, ποὺ θὰ στεγάζουν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, μὲ δυὸ λέξεις, τὸν σπουδαῖο ἐλληνικὸ λαϊκὸ πολιτισμὸ.

Ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς εἶναι ὁ ἔμφυτος πολιτισμὸς κάθε λαοῦ. Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν ἀποκτήθηκε ἀπὸ γνώσεις, ἀλλὰ ποὺ εἶναι καρπὸς τῆς φυσικῆς παρουσίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ, τῆς ἐσωτερικῆς του καὶ μόνο παρόρμησης, ἀποτελέσμα τῶν ἔμφυτων καλλιτεχνικῶν χαρισμάτων, μὲ τὰ ὅποια τὸν ἐπροόκισεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ὑπαρξῆς του. Καὶ ἀπὸ τόσα καὶ τέτοια χαρίσματα, πάντα ξεχώρισεν ὁ λαὸς μας.

Δὲν κατέχω τὴν ἀρμοδιότητα ἐκείνη, ποὺ θὰ μοῦ ἐπέτρεπε ν' ἀναφερθῶ μὲ λεπτομέρειες στὴ Λαογραφία, ἀλλὰ οὔτε καὶ θ' ἀποτελοῦσε τὸ ἀντικείμενο ὁμιλίας κατὰ τὴν ἀποψινὴ συνεδρία. Θὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἓνα ἐνδιαφέρον θέμα μιᾶς εἰδικῆς, ιστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ περιεχομένου ὁμιλίας, μὲ βάση τὶς παρατηρήσεις στὰ ἔθνη τῶν λαῶν κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιότητα, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμα τοῦ Ὅμηρου, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἱπποκράτη, καθὼς καὶ τῶν κατοπινῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, τῶν ρωμαϊκῶν καὶ τοῦ Θεοκρίτου, ἢ τῶν χρόνων τοῦ Βυζαντίου, ποὺ ἀκολούθησαν.

Ἐκεῖνον, ποὺ θὰ ἦταν ἴσως ἀναγκαῖο νὰ ξαναθυμηθοῦμε ἀπόψε σὲ γενικὲς γραμμές, καὶ ποὺ θὰ ἀποτελοῦσε μιὰν ἀκόμα ἀπόδοση φόρου τιμῆς στὴν ἐπιστημονικὴ του προσωπικότητα καὶ μεγάλη του προσφορά, εἶναι τὸν Νικόλαο Πολίτη. Εἶναι αὐτὸς ποὺ εἰσήγαγε τὸν ὄρο Λαογραφία ἀπὸ τὸ 1884 καὶ τὴν δίδαξε ὡς ἐπιστήμη ἀπὸ τὸ πανεπιστημιακὸ ἔτος 1908 ὡς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, παράλληλα μὲ τὴν διδασκαλία του στὶς πολιτικὲς καὶ σκηρικὲς ἀρχαιότητες καὶ, κάποιες περιόδους, στὴν ἱστορία τῶν θρησκευμάτων, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ ἀείμνηστος Στίλπων Κυριακίδης.

Ἀξίζει ν' ἀκούσουμε τὸν ἴδιον τὸν Νικόλαο Πολίτη νὰ μᾶς ἐξηγεῖ ποιοὶ εἶναι τὸ ἀντικείμενο ποὺ ἐξετάζει ἡ Λαογραφία. Μᾶς λέει ὁ Πολίτης:

«Ἡ Λαογραφία ἐξετάζει τὰς κατὰ παράδοσιν διὰ λόγων, ἢ πράξεων, ἢ ἐνεργειῶν ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, τὰς ἐκδηλώσεις δηλαδὴ ἐκείνας, ὧν ἡ πρώτη ἀρχὴ εἶναι ἄγνωστος, μὴ προελθοῦσα ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ὑπερόχου τινὸς ἀνδρός, αἵτινες κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν μόρφωσιν, καὶ ἐκείνας αἵτινες εἶναι συνέχεια ἢ διαδοχὴ προηγηθείσης κοινωνικῆς καταστάσεως, ἢ εἶναι μεταβολή, ἢ παραφθορὰ ἄλογος ἐλλόγων ἐκδηλώσεων τοῦ βίου ἐν τῷ παρελθόντι. Συνεξετάζει δὲ ἀναγκαίως καὶ τὰς μὴ ἐκπορευομένας μὲν

ἀμέσως ἐκ τῆς παραδόσεως ἐκδηλώσεις τοῦ βίου, ἀλλ' ἀφομοιούμενας ἢ συναπτο-
μένες πρὸς τὰς κατὰ παράδοσιν».

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Νικολάου Πολίτη, μοιραῖα μᾶς ὀδηγοῦν σήμερα σὲ μερι-
κὴ ἀνήσυχος σκέψεις, πού συναρτῶνται μὲ τὸ κυρίαρχο θέμα τῆς ἀποψινῆς μας
συγκέντρωσης.

Ζοῦμε σὲ μιὰν ἐποχὴ, στὴν ὁποία ἡ τεχνολογία θριαμβεύει καὶ ἡ κατανάλωση
τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν συμπορεύεται ἀκολουθώντας τὴν. Θὰ ἦταν ἔως καὶ ἀνεκτὸ αὐτό,
ἂν δὲν γινόταν τὶς περισσότερες φορὲς εἰς βάρος τῶν παραμερισμένων τώρα ἠθικῶν
ἀξιῶν, πού εἴχαν κάποτε ἀναδείξει τὸν ἄνθρωπο, ὡς σύνολο καὶ ὡς ἄτομο. Πού τὸν
ὀδηγοῦσαν σὲ χώρους ἄλλους, ἐκεῖ πού οἱ ἠθικὲς ἀξίες καὶ τὰ ἐσώτερα προστάγματα
ἤξεραν νὰ κατευθύνουν τὸ πνεῦμα του, πλουτίζοντάς το μὲ δύναμη γιὰ δημιουργι-
κὲς προσφορές, πρὸς χάριν τοῦ συνόλου.

Ἡ ἀντίληψη γιὰ τὸν τρόπο ζωῆς καὶ καθημερινῆς σκέψης, πού κυριαρχεῖ στὰ
χρόνια πού ζοῦμε, στὰ ἀστικὰ κυρίως κέντρα, ἀπλώνεται ὅλο καὶ περισσότερο, εἰσ-
χωρώντας παντοῦ, μὲ τὴ μορφή τοῦ πολιτισμοῦ, στὶς μικρότερες πολιτείες, μέχρι
ν' ἀγγίξει καὶ τὸ τελευταῖο σημεῖο τοῦ χάρτη τῆς χώρας μας, τὸ πιὸ ἀπόμακρο ἀκρι-
τικὸ χωριό. Ὁ «πολιτισμὸς» αὐτός, ὠρῆ, εὐτυχῶς ἀκόμη, προσπάθεια ἀπομίμη-
σης τῶν ὄσων συμβαίνουν στὴν πρωτεύουσα, ἕνα κυρίως πετυχαίνει: νὰ ἀποδυνα-
μώσει σιγά-σιγά, μέχρι ἴσως καὶ τὴν ἐξουδετέρωσή της, αὐτὴ τὴν λαϊκὴ πνευμα-
τικὴ ὑγεία καὶ δροσιά, ἀπομακρύνοντάς τὴν ἀπὸ τὸν δικό της φυσικὸ πολιτισμό,
μέσα στὸν ὁποῖο ἀναπτυσσόταν καὶ δημιουργοῦσε, εἰσπνέοντας τὸν καθαρὸ καὶ ἀμό-
λυντο, μέχρι τότε, ἀέρα τῆς ὑπαίθρου.

Ἔτσι, ἡ βαθμιαία μείωση τῆς λαϊκῆς πολιτισμικῆς παραγωγῆς καταντᾶ μοι-
ραία. Ἀπὸ καιρὸ ἔχει ἀρχίσει νὰ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο αὐτό, μέχρι κάποια
ἐποχὴ πού φοβοῦμαι πὼς θὰ σταματήσει νὰ προσφέρει ἐκεῖνο, πού ἐπὶ αἰῶνες μέχρι
χθὲς ἀκόμη ἀποτελοῦσε τὸν πλοῦτο καὶ τὴ ζωντάνια τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων της,
καὶ γιὰ ὅλους τὴν ψυχικὴ πηγὴ, ὅπου τρέχαμε γιὰ νὰ δροσιστοῦμε ἀπὸ τὰ γεμάτα
ἔμφυτη δημιουργικὴ εἰλικρίνεια νάματά της.

Πρὸς τὸ παρόν, ὅσο ἀκόμα ζοῦν μερικοὶ ἀπ' τὴν παλῆν γενιά, καὶ ὅσο μιὰ ἐλπι-
δοφόρα παρουσία μερίδος τῶν νιάτων ἐνδιαφέρεται καὶ κινεῖται, ἔχουμε ἀκόμα, ἔστω
καὶ μειωμένα, ν' ἀντλήσουμε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ λαϊκοῦ μας πολιτισμοῦ.

Αὐτὰ συμβαίνουν στὸν ἄλλο τῆς ἀρμοδιότητάς μας. Τί νὰ γίνεῖ; Τὸ κάθε τι
πού θεωρητικὰ κερδίζει ὁ ἄνθρωπος, κάποια πραγματικὴν ἀπώλεια κρύβει μέσα του.

* * *

Ὅσες ἀνησυχίες διατυπώθηκαν γιὰ τὸ μέλλον τῶν πηγῶν τῆς Λαογραφίας, δὲν
σημαίνει ὅτι ἀκολουθοῦνται ἀπὸ βαθμιαῖο σταμάτημα τῆς δραστηριότητος τῶν ἐρευ-

νητῶν τοῦ Κέντρου. Ἐκτός ἀπό τις ἐτήσιες ἐξορμήσεις τους στήν ἑλληνική χερσαία καί νησιωτική περιφέρεια, ἐξορμήσεις πού πλουτίζουν συνεχῶς μέ νέα στοιχεῖα κάθε τομέα πού ἀφορᾷ τὸ Κέντρο Λαογραφίας, ἔργο τους πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἡ ἀποδελτίωση καί ἡ ταξινόμηση, ἀνάλογα μέ τὸ εἶδος τοῦ συγκεντρωμένου λαογραφικοῦ ὑλικοῦ. Στὸ ἔργο τους αὐτό, ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν ἄπειρα προβλήματα, πού μοιραῖα ἀνακύπτουν κατὰ τὴν κατάταξη, τὴν ἐπεξεργασία καί, σὲ ὀρισμένα εἶδη, τὴν δημοσίευσή τους, ὅπως συμβαίνει μέ τὰ δημοτικά τραγούδια, ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ κεφάλαια, πού προηγήθηκαν χρονολογικὰ τῶν ἄλλων θεμάτων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε τὸν ἀριθμὸ τῶν 120.000 τῶν ἀρχειοθετημένων, καί ἀκόμα μεγαλύτερο ἀριθμὸ τῶν ἀναποδελτιῶτων παραλλαγῶν, ἓνα ὕλικό, ὅπως βλέπετε, τεράστιο, πού περιμένει τὴν μέ κάθε τρόπο ἀξιοποίησή του, μαζί μέ τὴ σχετικὴ ἀποδελτίωση, πού ὡς τώρα ἔχει γίνεи στὸ ὕλικό γιὰ τὴ λαϊκὴ λατρεία, τὰ παραμῦθια, τὸν ὕλικό βίο.

Ἡ βασικὴ ἐργασία πού πραγματοποιεῖται στὸ Κέντρο, εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς χειρόγραφης, ἀλλὰ καί τῆς δημοσιευμένης ὕλης, μέ βάση τὰ Ἐρωτηματολόγια-Ζητήματα, καθὼς καί ἡ ἀποδελτίωση, ἡ ταξινόμηση, ἡ κατάταξη καί ἡ τοποθέτηση στὶς ἀντίστοιχες δελτιοθῆκες.

Τὸ χειρόγραφο ὕλικό, πού ὡς τώρα ἔχει ἀποθησαυρισθεῖ, φτάνει στὶς διακόσιες περίπου χιλιάδες σελίδες, καί κάθε χρόνο αὐξάνεται κατὰ τρεῖς χιλιάδες τουλάχιστον σελίδες. Σήμερα, τὸ Κέντρο διαθέτει ἀρχεῖο 4.500 περίπου χειρογράφων λαογραφικῶν συλλογῶν, 500 σελίδων, κατὰ μέσον ὄρο, μουσικῶν καταγραφῶν ἀπὸ ἐπιτόπιες ἐρευνες σὲ 1.600 μαγνητοταινίες, 5000 δίσκων, εἰς διπλοῦν, ἐθνογραφικοῦ περιεχομένου, καί περίπου 1000 μουσειακῶν ἀντικειμένων. Ὅλα αὐτὰ, εἶναι φυσικὸ νὰ ἀπαιτοῦν ἀνάλογο σὲ ἀριθμὸ ἐπιστημονικὸ προσωπικὸ καί, πρὸ πάντων, κατάλληλη ἀτμόσφαιρα ἐργασίας, ἀλλὰ καί συνεργασίας.

Ὅλος ὁ τεράστιος πλοῦτος τοῦ ὑπάρχοντος λαογραφικοῦ ὕλικοῦ, παρὰ τὴν ταξινόμησή του, δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ κινηθεῖ καί νὰ ἀξιοποιηθεῖ μέ τις μέχρι πρὸ ὀλίγου παραδοσιακὲς μεθόδους πού ἐχρησιμοποιοῦντο. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, χάρη στὴ σύγχρονη τεχνολογία καί τις ἐξελεγειμένες τεχνικὲς καί μεθόδους πού παρέχει γιὰ τὴν διαχείριση γραπτῶν κειμένων, εἰκόνας καί ἤχου, θὰ ἐξασφαλιστεῖ, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἡ εὐχερέστερη ἐπεξεργασία, ταξινόμηση καί ἀξιοποίηση τοῦ ὕλικοῦ, καί ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ ἀπομνημόνευση καί διατήρησή του χωρὶς ἀλλοιώσεις στὸ μέλλον. Γιὰ τὸν λόγον αὐτό, ἔχει καταστρωθεῖ ἓνα πρόγραμμα γιὰ τὴν δημιουργία ἐνὸς ὀλοκληρωμένου συστήματος διάσωσης, διαχείρισης καί ἀξιοποίησης τοῦ παραδοσιακοῦ πολιτισμικοῦ θησαυροῦ τοῦ λαοῦ μας. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καί ἔχει καταστρωθεῖ καί θὰ ἐκτελεσθεῖ ἀπὸ ὅλους, μέ ἐπικεφαλῆς

τὸν ἀρμόδιο καθηγητὴ τῆς Πληροφορικῆς, συνάδελφο ἀκαδημαϊκὸ κ. Πάνο Λιγομενίδη. Θὰ ἦταν κουραστικὸ νὰ συνέχιζα τὴν λεπτομερεῖ ἀυτὴν ἀναφορά, ἀναγκαία ὅμως γιὰ τὴν πληροφόρηση τῶν δωρητῶν καὶ γενικότερα τῶν παρισταμένων, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ἔργο ποῦ ἔχει, σὲ γενικὲς γραμμές, ὡς τώρα συντελεσθεῖ στὸ Κέντρο, καὶ γιὰ αὐτὸ ποῦ πρόκειται ν' ἀκολουθήσει.

Καὶ τώρα, ἓνα σύντομο ἱστορικὸ, ποῦ ἀφορᾷ στὴ διοικητικὴ ὀργάνωση τῆς Λαογραφίας, εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφερθεῖ, γιὰ ν' ἀκολουθήσουν σὲ γενικὲς γραμμές τὰ εἶδη τοῦ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συγκεντρωμένου καὶ συνεχῶς κάθε χρόνο συγκεντρωνόμενου ὑλικοῦ, ποῦ ἐπὶ τέλους θὰ βρεῖ τὴν τελικὴ καὶ μόνιμη θέση του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγκαία προβολή του, σὲ Ἕλληνες καὶ ξένους, ὡς στοιχείου πολύτιμου, καθρέφτη τοῦ λαϊκοῦ μας πολιτισμοῦ.

Πρὶν ἀπὸ 80 χρόνια, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐψήφισε τὸν νόμο 1304 «Περὶ ἰδρύσεως Λαογραφικοῦ Ἀρχείου», τὸ ὁποῖο «δι' ὀργανωμένης μόνιμου Ὑπηρεσίας καὶ ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἐποπτείαν εἰδικῶν ἀνδρῶν, θὰ περισυλλέγη, διασῶζον ἀπὸ τῆς ὀλονὸν ἐπεκτεινομένης καταστροφῆς, τὰ ἀνεκτίμητα ψυχικὰ κειμήλια τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν κληρονομίας».

Ἰδρυτὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ὑπῆρξε ὁ Νικόλαος Πολίτης, ποῦ ἐκτὸς τοῦ χαρακτηρισμοῦ του ὡς «πατέρα τῆς Λαογραφίας», ὅπως στὴν ἀρχὴ τῆς ὀμιλίας ἀναφέρθηκε, ἦταν καὶ προσανατολισμένος πρὸς τὴν ἐνότητα τοῦ σύγχρονου νεοελληνικοῦ μὲ τὸν ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμὸ. Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου τοποθετήθηκε ὁ Στίλπων Κυριακίδης. Τὸ 1926, μὲ σχετικὴ Συντακτικὴ Πράξις τῆς 18ης Μαρτίου τοῦ ἔτους αὐτοῦ, τὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο ὑπῆχθη στὴ δικαιοδοσία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἦταν ἡ χρονιά, ποῦ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, μὲ ὅλο τὸ ἐθνικὸ καὶ πνευματικὸ μας δικαίωμα, πὼς ἀνασυστήθηκε ἡ ἀρχαία Πλατωνικὴ Ἀκαδημία, μὲ τὴν ἐπωνυμία τώρα «Ἀκαδημία Ἀθηνῶν». Μέσα στὴ Συντακτικὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς Ἀκαδημίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σκοπῶν της, ἀναφέρεται ἐπὶ λέξει ὅτι «εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐκ τῶν μεγίστων, ὅπως... συλλέγη, σπουδάξῃ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰς διαλέκτους καὶ τὸν γλωσσικὸν θησαυρόν, τὰς παροιμίας, τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις, τὴν δημῶδη μουσικὴν καὶ ποίησιν καὶ καθόλου τὰ τοῦ βίου καὶ τῆς λαογραφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Στὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο, ὀργανώθηκε τὸ Μουσικὸ Τμῆμα, στὸ ὁποῖο ἔχει συγχωνευθεῖ ἀπὸ τὸ 1926 ἡ Ἐθνικὴ Μουσικὴ Συλλογὴ, ἰδρυμένη τὸ 1914, μὲ τὸν νόμο 432 «Πρὸς διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀσμάτων, τῶν χορῶν καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Μετὰ τὴν ἀπόκτησιν, τὸ 1939, τοῦ ἀπαραίτητου γιὰ τὶς φωνοληψίες μηχανήματος, ἐδέησε τὸ 1950, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς προσπάθειες τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἀρ-

χείου και μετέπειτα ακαδημαϊκού άειμνήστου Γεωργίου Μέγα, να άποκτηθεΐ και ειδικός μουσικός για τη χρήση του μηχανήματος, και την καταγραφή των δημοδών μελωδιών. Άπό τὸ 1952 ὡς σήμερα τὸ Κέντρο διαθέτει μεγάλο αριθμὸ μουσικῶν καταγραφῶν.

Τὸ 1939 συγκροτήθηκε Μουσειακὴ Συλλογὴ Λαογραφικῶν Άντικειμένων, πὸ σήμερα ἀριθμεΐ, ὅπως ἔχει παραπάνω ἀναφερθεΐ, γύρω στὰ 1000 ἀντικείμενα.

Τὸ 1962 ιδρύθηκε τὸ Τμῆμα Κινηματογραφῆσεων θεμάτων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Στὸ ἀρχεῖο ὑπάρχουν κινηματογραφῆσεις σὲ ταινίες τῶν 16 millimètres, μήκους 8.000 μέτρων. Σήμερα τὸ ἀρχεῖο ἐμπλουτίζεται με ταινίες video.

Άπό τὸ 1966, με τὸν νόμο 4545, συστήθηκε ἡ Ἐθνικὴ Δισκοθήκη, στὴν ὁποία κατατίθενται ἀπὸ τίς δισκογραφικὲς ἐταιρεΐες, σὲ δυὸ ἀντίτυπα, δίσκοι δημοτικῆς και λαϊκῆς μουσικῆς.

Τὴν ἴδια χρονιά, τὸ 1966, τὸ μέχρι τότε Λαογραφικὸ Ἄρχεῖο, πῆρε τὴν τελικὴ του ὀνομασία σὲ «Κέντρο Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας», πὸ, σύμφωνα με τὸν Κανονισμό του, «ἀποσκοπεΐ εἰς τὴν περισυλλογὴν πάσης λαογραφικῆς ὕλης και εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς».

Τὸ Κέντρο Λαογραφίας εἶναι προσαρμοσμένο στοὺς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς πὸ ἐπιδιώκουν τὰ ὁμοειδῆ ἐπιστημονικὰ ιδρύματα και ἄλλων χωρῶν, ὅπως διατυπώθηκαν στὸ Ψήφισμα τοῦ Λαογραφικοῦ Συνεδρίου τῆς Lund, κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ '30, και στὸ ἔργο του περιλαμβάνονται τὰ ἑξῆς:

1. Νὰ συγκεντρώνει ὅλα τὰ δημοσιευμένα κείμενα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, νὰ τὰ ἀποδελτιώνει και νὰ συντάσσει βιβλιογραφία.

2. Νὰ πλουτίζει τὸ ἀδημοσίευτο ὕλικὸ ἀπὸ τὴν προφορικὴ παράδοση με ἀποστολὲς τοῦ ἐπιστημονικοῦ του προσωπικοῦ, με προκήρυξη διαγωνισμῶν, με ἀποστολὴ ἐρωτηματολογίων σὲ φορεΐς και μεμονωμένα ἄτομα κ.ἄ.

3. Νὰ διατηρεΐ στὸ πρωτότυπο ἢ σὲ ἀντίγραφο τὰ κείμενα τῶν Συλλογῶν τοῦ Κέντρου, και

4. Νὰ ταξινομεΐ και νὰ κατατάσσει σὲ εἰδικὰ ἐπιμέρους ἀρχεῖα τὴ λαογραφικὴ ὕλη πὸ ἀποδελτιώνεται, ὥστε νὰ εἶναι θεματικὰ προσιτῆ στὴν ἔρευνα.

Ἡ ἀπαρίθμηση, ἔστω και περιληπτικὰ, τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κέντρου, για τὴν ἐμπλήρωση τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποστολῆς του, μπορεΐ νὰ ἦταν κουραστικὴ. Δὲν γινόταν, ὅμως, ἀλλοιῶς. Ἦταν ἀναγκαῖο οἱ δωρητὲς νὰ λάβουν μιὰ γενικὴ γνώση ὄλων αὐτῶν, για τὰ ὁποῖα με τόση κατανόηση και ἐπίγνωση τῆς σπουδαιότητος τοῦ Κέντρου, ὅπως και με τόση ἐμπιστοσύνη για τὸ ἐπιτελούμενο στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἔργο, προχώρησαν στὴν εὐγενικὴ τους χειρονομία.

Ἐπιθυμῶ νὰ πιστέψουν πῶς, μαζί μὲ ὅλο τὸ θησαυρὸ τῆς μέχρι τώρα συγκεντρωμένης λαϊκῆς πολιτισμικῆς μας κληρονομιάς, ἡ Ἀκαδημία θὰ στεγάσει μόνιμα στὸ κτίριο τῆς ὁδοῦ Ἡπίτου καὶ τὴν διαρκῆ ἀναγνώρισή της γιὰ τὴν δωρεά, μαζί μὲ τὴν εὐγνωμοσύνη τοῦ Κέντρου Λαογραφίας, ποὺ ἡ μόνιμη πλέον καὶ κατάλληλη στέγη του, πιστεύουμε πῶς θὰ συντελέσει στὴ διαρκῆ προβολὴ τῆς ἱστορικῆς μας χώρας στὸν τόσο σημαντικὸ τομέα τῆς ἀξιόλογης λαϊκῆς πολιτισμικῆς του προσφορᾶς.

Σᾶς εὐχαριστῶ.